

קצירכם אל-הכהן: והניף את-העמר לפני יהוה לרצונכם
 ממחרת השבת יניפנו הכהן: ועשיתם ביום הניפכם
 את-העמר כבש תמים בן-שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו
 שני עשרונים סלת בלולה בשמן אשה ליהוה ריח ניחח
 ונסכה יין רביעת ההין: ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו
 עד-עצם היום הזה עד הביאכם את-קרבן אלהיכם
 חקת עולם לדרתיכם בכל משבתיכם: וספרתם
 לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את-עמר התנופה
 שבע שבתות תמימת תהיינה: עד ממחרת השבת
 השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה
 חדשה ליהוה: ממושבותיכם תביאו | לחם תנופה
 שתיים שני עשרונים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים
 ליהוה: והקרבתם על-הלחם שבעת כבשים תמימים
 בני שנה ופר בן-בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה
 ליהוה ומנחתם ונסכיהם אשה ריח-ניחח ליהוה:
 ועשיתם שעיר-עזים אחד לחטאת ושני כבשים
 בני שנה לזבח שלמים: והניף הכהן | אתם על
 לחם הבכרים תנופה לפני יהוה על-שני כבשים
 קדש יהיו ליהוה לכהן: וקראתם בעצם | היום הזה

חצרכו לנת כהנא: יא ויריס ית עומרא
 קדם יי לרענא לכוני מבתר יומא טבא
 ירימנה כהנא: יב ותעבדון ביומא
 דארמוחכוני ית עומרא אמר שלים בר
 שתה לעלתא קדם יי: יג ומנחתה תרין
 עשרונין סלתא דפילא במשח קרבנא
 קדם יי לאתקבלא ברענא ונסכה חמרא
 רבעות הינא: יד ולחם וקלי ופרוכן לא
 תיכלון עד כרן יומא הדיו עד
 איתואיכוני ית קרבן אלהכוני קים עלם
 לדריכוני בכל מותבניכוני: טו ותמננו לכוני
 מבתר יומא טבא מיום איתואיכוני ית
 עומרא דארמוחא שבועא שבועין
 שלמיו יהוין: טז עד מבתר שבועתא
 שביעתא תמנון חמשין יומין ותקרבון
 מנחתא חדתא קדם יי: יז מממותבניכוני
 תיתון לחם ארמוחא תרתי (גריצו)
 תרין עשרונין סלתא יהוין חמי
 יתאפין בכורין קדם יי: יח ותקרבון על
 לחמא שבועא אמרין שלמין בני שנה
 ותור בר תורי חד ודכרין תרין יהו
 עלתא קדם יי ומנחתהו ונסכיהו קרבן
 דמתקבל ברענא קדם יי: יט ותעבדון
 צפיר בר עזי חד לחטאתא ותריין אמרין
 בני שנה לזכסות קודשא: כ ויריס כהנא
 יתהוין על לחם בכוריא ארמוחא קדם יי
 על תרין אמרין קודשא יהוין קדם יי
 לכהנא: כא ותערעונו בכרן יומא הדיו

יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא

רש"י

והקרבתם מנחה חדשה לה'. ביום החמשים תקריבוה. ואומר אני זה מדבר.
 חזל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס
 הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש. ואם תאמר הרי
 קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות, שהיא צאה מן השעורים: (וי)
 ממושבותיכם. ולא מחולה לארץ (ת"כ פרק יג:א): לחם תנופה. לחם תרומה
 המורס לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל
 המנחות, אף למנחת קנאות הבאה מן השעורים, לא תקרב מן החדש קודם לשי
 הלחם (מנחות דד:): (יח) על הלחם. בגלל הלחם, חובה ללחם (ת"כ ס' ד'
 ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל בהמה בפרשת נסכים
 שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לחיל ועשרון לכבש זו היא המנחה. והנסכים ח'
 ההין לפר ושלישית ההין לחיל ורביעית ההין לכבש (במדבר טו:א-טז): (יט) ועשיתם
 שעיר עזים. יכול שבעת כבשים והשעיר האמורים כאן הם שבעת הכבשים והשעיר
 האמורים בחומש הפקודים (שם כח:כז,ל), כשאתה מגיע אלל פרים ואילים אינן הם.
 אמור מעתה, אלו לעלמן ואלו לעלמן. אלו קרבנו בגלל הלחם, ואלו למוספין (ת"כ ס'
 ו; מנחות מה:): (כ) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים.
 יכול כולם, ת"ל על שני כבשים (ת"כ ס' ח; מנחות סב:סג): קדש יהיו. לפי שגלתי

כהנים, דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלכת עבודה וכו': (וי) ראשית
 קצירכם. שיהא ראשונה לקציר (ת"כ פרשתא יג:): עומר. עשירית האופה כך
 היתה שמה, כמו וימודו בעומר (שמות טז:יח): (יא) והניף. כל תנופה מוליך ומביא
 מעלה ומוריד. מוליך ומביא לעלור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעלור טללים רעים:
 לרצונכם. חס תקריבו כמשפט הזה יהיה לרלון לכס: ממחרת השבת. ממחרת
 יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה חומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו (ת"כ
 פרק יב:ד): (יב) ועשיתם. כבש. חובה לעומר הוא צא: (יג) ומנחתו. מנחת
 נסכיו: שני עשרונים. כפולה היתה (שם פרשתא יז:): ונסכו יין רביעית ההין.
 אף ע"פ שמנחתו כפולה אין נסכיו כפולים (שם ח; מנחות פט:): (יד) וקלי. קמח
 עשוי מכרמל רך שמייבשין אותו בתנור: וברמל. הן קליות שקורין גרנייל"ג: בכל
 משבתיכם. נחלקו בו חכמי ישראל, יש שלמדו מכאן שהחדש נוהג בחולה לארץ, ויש
 חומרים לא צא חלה ללמד שלא נטעו על החדש חלה לאחר ירושה וישיבה משכבשו
 וחלקו (קידושין לז:): (טו) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (ת"כ פרק יב:א):
 תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מערב שאם לא כן אינן תמימות (שם ו):
 (טז) השבת השביעת. כתרנומו שבעתא שבעתא: עד ממחרת השבת
 השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום

— de offering, symbolizing that the prosperity of the field is from spite the backbreaking labor that is required to wrest it from the soil — is a gift from God, and we thank Him for it. This offering is known as the Omer. Once it is brought, all grain that had taken root prior to that time may be eaten; later grain must wait until the next year's Omer is brought. Nowa-

days, in the absence of the Temple, the new crop may be eaten when the second day of Pesach is over.

10. עמר — An Omer. Omer is the name of a dry measure, containing the volume of 43.2 average eggs. It is the amount of flour that must be brought, and is also the name by which the offering is known. Although the Omer-offering permit-

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לז

עין משפט
דבר מפורש

תא א מ"י פ"י מהל'
מחלטת אסורות
ה"י י סגן לאין קמד
טו"ש"ע י"ד סתן ר"ד
ספ"ק ח'
תב כ מ"י שם הלכה ח'
[וס"ה מהל' בל"אס
ה"י ג דן טו"ש"ע שם פ"י
ל"ו פ"י [ח] ספ"ק

[לנטיס איחא רב חנן
בריס דרב יוסף]

תב ג מ"י פ"ו מהל"ט
פ"ו הלכה א סגן
פ"ק ח'
קאפולא
(כ"ה)

חורץ מן הערלה והכלאים. שאע"פ שחליות בלחך טהנים חף בח"ל
הערלה הלכה והכלאים מדברי סופרים דלקמן (דף ל"ח): אף החדש.
מלאולו לפי העומר: ג' תלוייה דכתיב בה ביאה. שאלה הכתוב
בביאה הארץ כגון כי חבאו (ויקרא י"ז) כי יבאך (שמות י"ז) תפילין
ופטר חמור. כתיב כהו והיה כי תורה אור

חורץ מן הערלה יוכלאים *ר"א אומר אף
החדש: ג' מאי תלוייה זמאי שאינה תלוייה?
אילימא תלוייה דכתיב בה ביאה ושאונה
תלוייה דלא כתיב בה ביאה והרי תפילין ופטר
חמור דכתיב בהן ביאה ונהגין בין בארץ בין
בח"ל. אומר רב יהודה ה"ק בר מצוה שהיא
חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בח"ל חובת
קרקע אינה נוהגת אלא בארץ. מנה"מ *דת"ר
אלה החוקים אלו המדרשות והמשפטים אלו
הדינים אשר חשמרון זו משנה. לעשות זו
מעשה. בארץ יכול כל המצוה כולן לא יהו
נוהגים אלא בארץ. ת"ל כל הימים אשר
אחם חיים על האדמה. אי כל הימים יכול יהו
נוהגים בין בארץ בין בח"ל. ת"ל בארץ. אור
שריבה הכתוב ומיעט צא ולמד כמה שאמור
בענין אבד תאבדון את כל המקומות אשר
עבדו שם וגו' מה עבודת כוכבים מיוחדת
שהיא חובת הגוף ונהגת בין בארץ בין
בחוץ לארץ אף כל שהיא חובת הגוף נוהגת
בין בארץ בין בח"ל: חורץ מן הערלה
והכלאים: איבעיא להו ר"א לקולא פליג או
לחומרא פליג לחומרא פליג וה"ק ת"ק חורץ מן
הערלה ומן הכלאים דהלכתא גמרי לה
אע"ג דאיכא למיבר רובת קרקע היא. אבל
חדש בארץ אין בח"ל לא. ט"ס מושב לאור
ירושה וישיבה משמע. ואתא ר"א למיבר אף
חדש נוהג בין בארץ בין בח"ל. מ"ט מושב
בכל מקום שאחם יושבים. או דלמא לקולא
פליג וה"ק ת"ק חורץ מן הערלה והכלאים
דהלכתא גמרי לה וכ"ש הדרש דמושב *כ"מ
שאחם יושבים משמע. ואתא ר"א למיבר
חדש אינו נוהג אלא בארץ דמושב לאור
ירושה וישיבה משמע. ומאי אף? אקמייתא
ת"ש דאמר אב"י מאן תנא דפליג עליה דר"א?
ר' ישמעאל היא *דתניא ללמדך שכל מקום
שנאמר בו מושב אינו אלא לאור ירושה
וישיבה דברי רבי ישמעאל. אמר לו ר"ע הרי
שבת שנאמר בו מושבות ונוהגת בין בארץ
בין בח"ל? א"ל שבת (ה) ק"ו אחיא מה
מצות קלות נוהגת בין בארץ בין בח"ל
שבת חמורא לא כ"ש? מדאמר אב"י מאן
תנא דפליג עליה דר"א רבי ישמעאל ש"מ
רבי אליעזר לחומרא פליג שמע מינה מבדי
רבי ישמעאל אהיבא אהיבא. בנסכים
ביאה

בניסן שלא יוכל מהם ומספק אין לאסור כל השעורים חוץ פרוג
השעורים גורש קודם ט"ו בניסן ובירושלמי נמי משמע דחדש פרוג
אף בשל עובדי כוכבים דפרוך עליה דמתני' דקתני אף החדש אמרי לא
הני חלה ומשני לפי שאינה בשל עובדי כוכבים משמע דחדש דקתני
במתניתין טהר בשל עובדי כוכבים:
הרי תפילין ופטר חמור. פירש
בקינותם דטהר בח"ל דלא
אשכחן בכמה דוכתין ברבנן אטוראי
דבבל דמנחי תפילין וכן מיליט בבכורות
(דף י"א). "רמי בר חמא דהיה מנבל
היה פט עטר חמור וא"ל דלמא
מורבנן או עבדי וי"ל דמ"מ פרוך
שפיר דכי נמי מורבנן הוו עבדי מ"מ
היה ליה למיטני במתני' חוץ מתפילין
ופטר חמור דהא חשיב ערלה במתני'
דמשמע בכמוך דלית אלא מורבנן
דקתני יורד וטוקח וכו' וא"ל היכי
חיסך ארעתייה למימר דמלוה החלויה
בארץ אינה אלא א"כ נאמר בה ביאה
והרי כלאים דלא כתיב בהו ביאה וקרי
ליה במתני' חלויה בלחך וי"ל דלעולם
היה יודע דמלוה שהיא חובת הקרקע
נקראת חלויה בלחך אע"ג דלא כתיב
בה ביאה אלא הוה בלחך דעתייה דאף
אוהה שאינה חובת קרקע אלא חובת
הגוף אי כתב בה ביאה הויה נמי
נקראת חלויה בלחך ולהכי פריך הכי
תפילין ופטר חמור: ד"ג לא ולמד
ממה שכתוב בענין מה עבודת כוכבים
מיוחדת. וי"ג עבודת כוכבים בכלל
היתה ולמה ילאח להקיש אליה שהרי
ילאח לומר אבד האבדון:

ללמדך שכל שנאמר בו מושב.
פירש בקינותם דגבי
פרשת נככים קאי דכתיב כי חבאו
אל לחך מושבותיכם ועשיתם אשה
וגו' ויליף ר' ישמעאל מקרא דלא בלא
הכתוב אלא להטעיין נככים לבח
לבור ואפילו קרבן יחיד בבמת לבור
כדמשמע לקמן (שמוד ב) אכללא קרבן
יחיד בבמת יחיד ונפקא לן מדכתיב
בהאי פרשת נככים אשר אני טחן
לכם משמע בבמה הטהגת ככולכם
הכתוב מדבר הלך ע"כ האי
מושבותיכם לא משמע כל מקום שהיה
יושבים דאין במת לבור אלא ביהוב
אחד א"כ ממושבותיכם דכתיב אהיה
לאבטעיין דאף במת נגלגל שהיה כס
מוצא הנחש כל י"ד שנה שכבשו
וחלקו והיה במת לבור לא נחתיבו
בנסכים אלא דוקר עור שצלו לשילה
דהיינו אחר ירושה וישיבה ונחתיבו
בנסכים ושוב לא פסקו נככים מבמת
לבור אפילו משחרבה שילה היתה
במת לבור כגון ונכשון והייט דקאמר
ללמדך שכל כו' כלומר מדפירש לן
קרא במה הטהגת ככולכם ש"מ

מושבותיכם דכתיב בנסכים לאו כל מקום משמע דא"כ הויה במת
יחיד הנעשית ככ"מ כשעת היחר הנמות עכ"ל:
הרי שבת שנאמר בה מושבות. פ"י בקינותם דכתיב לא תעשו
אש בכל מושבותיכם ביום השבת ולא נהירא דהא אילעריך
לדרשא אחרינא דדרשינן בפ"ק דשבת (דף ב) בכל מושבותיכם אי
אשה מבעיר אבל אשה מבעיר במדורות בית המוקד וע"ק דקאמר
בכמוך ס"ד"א הו"ל בעניינא דמעוזה כתיב והאי קרא לא כתיב
בעניינא דמעוזה לכך נראה דקרא אחרינא הוה דכתיב שבת היא
לה' בכל מושבותיכם בפרשת אומר אל הכהנים גבי מעוזה:
במאי
דא"כ הויה לה במת יחיד הנעשית ככ"מ כשעת היחר הנמות: והרי שבת. נאמר נה לא מבערו וגו' וטהגת ככ"מ אף מושבותיכם דנסכים
ככ"מ קאמר ונבמת יחיד הטהגת בכל מושבות הכתוב מדבר והאי דתלייה בביאה הארץ ה"ק עד עכשיו היחם במשכן שהנמות נאסרו
ועדיין לא הקרבתם נסכים אלא בנמות ציבור ומשחזבו לארץ כל י"ד שנה שלא הוקנע משכן שילה והיו שוכנים בגלגל ערודים במלחמה
וקי"י שהזותו הנמות כה כתוב וה ללמדנו כי חבאו אל הארץ וטהה במת יסוד מותרת אף היא מטען נסכים והכי איחא בנסכים (סג):
ביאה

יבאך בפרשת קדש לי (סג): ונהגין
בין בארץ בין כו'. תפילין אשכחן
בבמה דוכתין ברבנן אמוראי דבבל
דמנחי תפילין (פטר חמור בפטר רחס
מלה רחמנא): חובת הגוף. היינו
אינה תלוייה בלחך אינה מוטלת לא
על הקרקע ולא על גידוליו אלא על
גופו של אדם כגון שנת תפילין ענדה
כוכבים פטר חמור מילה עריות
וכיוצא בהם: חובת קרקע. שמוטלת
על הקרקע או גידוליו כגון מרומות
ומעשרות חלה לקט שכמה ופאה
שביעית חדש ערלה כלאים: מנא
ה"מ. דחובת הגוף הטהגת בכל מושבות
ומנה הקרקע אינה אלא בלחך:
חשמרון זו משנה. שמיבאה לדי
מעשה דכתיב חשמרון לעשות: אשר
אתם חיים. בין בלחך בין בח"ל:
צא ולמד. על איזה מהם הכתוב אומר
כל הימים אשר אחם חיים על האדמה:
ממה שאמור בענין. דסמוך ליה אבד
תאבדון וגו' דהיינו עבודת כוכבים
ועליהם נמרו כל מושבות דכתיב
כל הימים אשר אחם חיים דוכר הלמד
מענינו אבד מ"ג מדות היא ונלמד
מכאן דכל חובת הגוף טהגת אף
בח"ל: אבל חדש. לא נהג וטע"ג
דכתיב ביה ממושבותיכם בסיפיה
דולחם וקלי וכרמל וגו'. לאו למימרא
ככ"מ שאחם יושבים אלא לומר שאף
בלחך לא נחתיבו כל י"ד שנה שהיו
עגלגל שכתבו ושלקו עד שנחתיבו
בה והכיר כל אחד את שלו: או דלמא
לקולא פליג. דקאמר ת"ק סוך מן
הערלה והכלאים מהלכה וכ"ש חדש
דכתיב ביה מושבות ומשמע כ"מ
שאחם יושבים ואתא ר"א למימר אף
החדש הוה מן המנחות התלויות בלחך
ואין נוהג אלא בלחך דמושב לאור
ירושה וישיבה משמע: אקמייתא. לא
קאי אחך אלא אכל מלוה התלויה
בלחך: מאן ת"ק. דמתני' דפליג
דל"ה: ר' ישמעאל היא. דשמעיין
ליה דלמר מושב לאור ירושה וישיבה
הוה ואין חדש נוהג אלא בלחך ואתא
ר"א למימר אף החדש נוהג כערלה
וכלאים ונוהג בכל מושבות אלא
לחומרא פליג: ללמדך שכל כו'. גבי
פרשת נככים קאי בפרשת שנה לך
דכתיב כי חבאו אל לחך מושבותיכם
ועשיתם אשה לה' וגו' ויליף ר' ישמעאל
בשחיטת קדשים (דף ק"ה) מקרא

דלא בלא הכתוב אלא להטעיין נככים לבח
יחיד ונפקא ליה מדכתיב אשר אני טחן לכם בבמה הטהגת לכולכם
הכתוב מדבר הלך על כרחך האי מושבותיכם לאו כ"מ שאחם יושבים
משמע דאין במת ציבור אלא במקום אחד אלא הוה מושב דכתיב
אחא קרא לאבטעיין דאף בבמת נגלגל שהיה שם מונח הנחש כל
י"ד שנה שכבשו ושלקו והיה במת ציבור לא נחתיבו בנסכים אבל
משנאו לשילה דהיינו אחר ירושה וישיבה נחתיבו בנסכים ושוב לא
פסקו נככים מבמות ציבור ואפילו משחרבה שילה והיתה במת ציבור
כגון ונכשון והייט דקאמר ללמדך שכל כו' כלומר מדפירש לך קרא
במה הטהגת ככולכם ש"מ מושב דכתיב בנסכים לאו כ"מ משמע
דא"כ הויה לה במת יחיד הנעשית ככ"מ כשעת היחר הנמות: והרי שבת. נאמר נה לא מבערו וגו' וטהגת ככ"מ אף מושבותיכם דנסכים
ככ"מ קאמר ונבמת יחיד הטהגת בכל מושבות הכתוב מדבר והאי דתלייה בביאה הארץ ה"ק עד עכשיו היחם במשכן שהנמות נאסרו
ועדיין לא הקרבתם נסכים אלא בנמות ציבור ומשחזבו לארץ כל י"ד שנה שלא הוקנע משכן שילה והיו שוכנים בגלגל ערודים במלחמה
וקי"י שהזותו הנמות כה כתוב וה ללמדנו כי חבאו אל הארץ וטהה במת יסוד מותרת אף היא מטען נככים והכי איחא בנסכים (סג):
ביאה

[לקן סג]

הכא ח

כדי פ' הלכ

[ויקרא ס]

[פנחס כד]

כפ"י פכ"ה שנה לך

הערת רב"ח
(ה) ג' שנה פק"ו
כתיב:

ל"ו כ"ה

ישנם מינין אפילו נוגעת נקן לא) פטור מלשלה ואע"ג דנכרייהא מהו דכי אמרינן נגמרא כי קמני מתניתא בנוגעת נקן מן האד מי נסמא הימה יושבת מינין פטור מלשלה על גביהן חייב לשלה אמעופפת קאי עד כאן לשונו וטעמו לומר דמה שאמר ביושבת סבירא ליה להרא"ש כיון דפירש רש"י דמעופפת על גביהן אינו חייב לשלה כנפיה נוגעת מזדיהן ולא על גביהן אס כן אף ביושבת מינין פטור מלשלה אפילו נוגעת נקן כיון דנגיעה זו אינה אלא מן האד ואף על גב דנגמרא קאמרינן דלכך דביושבת בן שני רובדי אילן דחייב לשלה אפילו אינה נוגעת כלל על גביהן דומיא דמינין מה מינין דלא נגעה עליהו אף על גביהן דלא נגעה עליהו להרא"ש הו פירושו דכנפיה אינן מחפשטות לנגוע על גב קן ממש הילכך פטור מלשלה אפילו נוגעת מזדיהן והיינו דקאמר לישראל דנוגעת עליהו דמשמע דמירי דלא נגעה על גב קן ממש אבל דהאי כל נגיעה מן האד לאו נגיעה היא ופטור לפירוש רש"י בן מעופפת על גב הקן בן יושבת מינין כיון שאין כנפיה נוגעת אלא מן האד פטור מלשלה ולא היא רבינו מה דעת הרמב"ם שכתב דחייב לשלה ביושבת מינין ונוגע מן האד משום דסבירא ליה דממילא הכי משמע דכיון דלפירוש רש"י והרא"ש נמעופפת על גב הקן ונוגעת מן האד פטור מלשלה והוא הדין ביושבת מינין ונוגעת מן האד נמי פטור לשלה אס כן להרמב"ם דמעופפת על גב הקן חייב לשלה אפילו נוגעת מן האד הוא הדין נמי ביושבת מינין ונוגעת בן מן האד נמי חייב לשלה לפיכך לא היה צריך לרבינו לגאור זה בפירוש:

היתה יושבת על שני ענפי אילן וכו'. מימרא דרב סה הימה יושבת בן שני רובדי אילן רואים כל שאם תשמע נופלת עליהן חייב לשלה ואם לאו פטור ופירש רש"י הימה יושבת בן שני רובדי אילן והבינים חתמיה אבל הענפים סומכין ומגביהות אותה צאיר כל שאילו ידחו זה מזה תשמע האם ותפול עליהן חייב ואם נופלת לזדין פטור עכ"ל:

הלכות חדש

סימן רצג

פרטי רחמי דינים המבוארים בזה הסימן

איסור חדש וכל דיניו ושנוהג בכל מקום ובכל זמן ואפילו בשל גוי:

א-ב כתיב (ויקרא כג יד) ולחם וקלי וברמל לא תאכלו עד עצם היום הזה. שאסור לאכול מתבואת חמש המינין עד שיקרב העומר שהוא בששה עשר בניסן. ואיסור זה נוהג בין בזמן הבית בין שלא בזמן הבית. בין בארץ בין בחוצה לארץ. בין בשל ישראל [א] בין בשל גוי.

רצג ב כתיב (ויקרא כג יד) ולחם וקלי וברמל לא תאכלו וגו' שאסור לאכול מתבואת חמשת המינים. נריש מסכת חלה (פ"א מ"א) ונמנחות פרק רבי ישמעאל (פ"ג) מן חמשה דברים חייבים בחלה החיטים והשעורים והכוסמין ושעול והשיפון הרי אלו חייבים בחלה ומצטרפים זה עם זה ואסורין נחדש מלפני הפסח ומלקטור מלפני העומר [א] ואם השרישו קודם לעומר העומר מתירן ואם לאו אסורין עד שיטא העומר הבא:

ב ור"ש ואיסור זה נוהג בין בזמן הבית בין שלא בזמן הבית. נפרק לולב הגזול (סוה"מ מ"א) ונמנחות פרק רבי ישמעאל (פ"ג) ויחבאל נסמון: ור"ש בין בארץ בין בחוצה ארץ. נסוף פרק קמא דקידושין (ל"ו) נמתניתין פלוגתא דרבי אלעזר בן ורזין וכתב הר"ף (טו) והרא"ש (פ"י ס"ג) וקיימא לן כרבי אלעזר דאמר החדש אסור בין בארץ בין בחוצה לארץ דכחם לן חנא כוומיה דמתן נסוף מסכת חלה [ערלה] (פ"ג מ"ט) החדש אסור מן המורה כל מקום וכן פסק הרמב"ם נפרק י מהלכות מאכלות אסורות (ה"ט): ור"ש בין בשל ישראל בין בשל עכו"ם. כך כתב החספוט (שם סד"ה כל) והמרדכי (פ"י מק"א) נסוף פרק קמא דקידושין וכתב דהכי משמע בירושלמי (ערלה פ"ג ה"ז) וכן כתב

רצג א כתיב ולחם וקלי וגו' שאסור לאכול מתבואת חמשת המינים וכו'. משנה נריש חלה ונמנחות פרק רבי ישמעאל (דף ע"ג) הני אין אורז וזומן לא מנא הני מילי? אמר ריש לקיש אמאי לחם מנא דאמר קרא (דברים טו ג) לא תאכל עליו זומן אלא לדי סלסוף: ור"ש ואיסור זה נוהג בין בזמן הבית בין בארץ בין בחוצה ארץ. נסוף פרק קמא דקידושין נמתניתין כל מנא שהיא חליה בארץ (פירוש שהיא חונת קרקע) אינה נוהגת אלא בארץ וכל מנא שאינה חליה בארץ (פירוש שהיא חונת הגוף) נוהגת בארץ ובחזן לארץ מן הערלה והכלאים (פירוש דאף על פי שהיא חונת קרקע אסורין נמנא לארץ) רבי אליעזר אומר אף החדש פירוש נוהג נמנא לארץ מן המורה אף על פי שהיא חונת קרקע ופסקו הפוסקים הלכה כרבי אליעזר דאוסר חדש נמנא לארץ ודלא כה"ר ברון שמקיל במקומות הרמוקים מארץ ישראל וכמו שכתב הרא"ש נמשונה כלל ב' (פ"י א): ור"ש בין בשל ישראל בין בשל גוי. זה אינו מפורש נמלמד גם הר"ף והרא"ש נקידושין (ר"ף טו) ור"ש פ"ק פ"י ס"ג) ונסוף

פרישה

(כו) רואין כל שאילו תשמע. לנה לומר אס ידמו הענפים זה מזה תשמע ונופלת עליהן ולהי נקט על שני ענפי אילן דאם יושבת על ענף אחד לא שייך לומר רואין כל שאילו תשמע וכו' וק"ל: (כו) ונופלת עליהם חייב. דמיקרי רובא עליהם אף על פי שאינה נוגעת כלל כיון שיש לה מושג על גביהן. רש"י (ד"ה אף על גביהן):

דרישה

רצג [א] בין בשל ישראל בין בשל עכו"ם. משמע בפרק קמא דראש השנה (יג) וחדש אינו נוהג בחזן לארץ בשל נכרים וכן כתב הר"ר

הגהות והערות

לא) המעדיני י"ט (באות ש') הגיה "אפילו נוגעת בהן": רצג א) בשמ"ק במנחות שם גרס "אסורין מלפני העומר ומלקטור מלפני הפסח", וכ"ה שם גם בשם הרש"ק ויולנא וכ"ה בר"ף. ברפוס קניגסברג הגירסא ירבי אלעזר" וכ"ה ברא"ש (פ"י ס"ג) ובחשובה (כלל ב ס"י) א) ובמשנה (פ"א מ"ט) והוסיף השניי נוסחאות שם "במשכ"ב ד"ו ר' אלעזר ובגמרא לא משמע כן":

סמ"ג (לארץ קמ"ו) וז"ל הרא"ש בחטות כלל שני (סי' א) אשר נסמך מורי אם הלכה כרבי אליעזר דאמר חדש אסור מן החטות בחטות לארץ בהא ליכא ספיקא להלכה כחמס משנה דמסכת ערלה ורבי ישמעאל ורבי עקיבא סברי כוותיה, ורבי אלפס פסק הלכה כרבי אליעזר וכן בספר המזוהר ובאפי"ת העזרי (פסחים סי' תקמ) וכן פסקו בכל החיטוים דחדש נוהג בשל גוים ודבר תימה הוא למה לא ינהוג בשל גוים דמאן דאמר יש קנין לגוי וכו' ורבינו יצחק בן פסק בפרק קמא דקידושין והביא ראייה מהירושלמי (קידושין פ"א סוף ה"ח) ודברי רבי גרון הן ממוהין שכחז ואפילו אם גדלה גרשות ישראל עמה נסוק לארץ שאין אנו סמוכים לארץ ישראל נראה להחיר ודגרינו תמוהין וראיותיו אין ענין ממש עד כאן לשונו ז:

פסחים (ר"ף כח) וה"ל סי' מ"ג) וכן הרמב"ם בפרק עשירי מהלכות מאלכות אסורות (ה"ט) כתב בסתם דהחדש אסור בחטות לארץ ומדכח הרב בפרק י' מהלכות מעשר שני (הלכה ט) דערלה נוהג אף בשל גוים וגבי חדש לא כתב דנוהג אף בשל גוים אלמא דחדש אין אסורו אלא בשל ישראל אבל לא בשל גוי אלא שהחוספות בקידושין סוף (דף ל"ז) (ל"ו) ד"ה כל מזוהר כפטי דירושלמי משמע דחדש נוהג אף בשל גוים דפר"ך עלה ממתניתין דקתני אף החדש אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל גוים משמע דחדש דקתני במתניתין נוהג בשל גוים עכ"ל החוספות, וכיולא מה כתב במרדכי בשם ראב"ה ומהר"ם (דפוס לטב סי' מעג) וכן כתב הרא"ש בחטות וכן כתב הסמ"ק (סי' ר"ח) ואחריהם נמשכו האחרונים בחטותיהם וכולם נחלו דברי ר"י שחוספות: אמנם המנהג פשוט

במלכותינו לנהוג הימיר ואף גדולי התורה שהיו לפנינו מהר"ר שכנא ז"ל ומהר"ר שלמה לוריא ז"ל וחלמדיהם לא היו אסורין ושותין השכר שנעשה מחטותה של החירו העומר וזלמ מקצת חסידים מקרוב נוהרו באיסור זה ואני בימי חורפי בלמדי מסכת קידושין לפני שלשים שנה שמתי אל לבי לעיין בהוראה זו וראיתי שאינה הלכה פסוקה ושאילתי את המאור הגדול כמוהר"ר ליבא בר בללאל ז"ל והלעמי לפניו מה שהעליתי במזדמתי גם לפני שאר גדולי התורה ולא היה מי שסתר את דברי וזה אשר כתבתי על דברי החוספות, ותימה מאי ראייה מביא ר"י מהירושלמי דהא ודאי הוא דהא דפר"ך לשם אמאי לא תני חלה לאו אדברי רבי אליעזר דאמר אף החדש פריך אלא חמסא קמא דאמר חוץ מן הערלה והכלאים פריך אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה נוהגת בשל גוים כמו ערלה וכלאים דנוהג אף בשל גוים והשתא איכא למימר דחדש אינו נוהג לרבי אליעזר אלא בשל ישראל והא דלא תני רבי אליעזר חלה דתני חדש היינו משום דנחלה לא פליג אהמא קמא. דתנא קמא נמי מודה דנוהג בשל ישראל אלא דחדש דספירא ליה למנא קמא דאינו נוהג בחטות לארץ אפילו בשל ישראל קאמר רבי אליעזר דאף החדש אסור בשל ישראל ז: ובדרי לישב דעם החוספות נר"ך לומר דספירא ליה דמקאמר רבי אליעזר אף החדש משמע הלשון דדין החדש לרבי אליעזר כדון הערלה וכלאים למנא קמא דנוהג בשל גוים, ומאי דכתב החוספות דפר"ך עלה דמתניתין דקתני אף החדש פריך אמאי לא תני חלה ברישא דעל רישא דמתניתין דתנא נה חוץ מן הערלה והכלאים דקאמר רבי אליעזר עלה אף החדש פריך אמאי לא תני חלה ברישא ומכל מקום אין זו ראייה דלין פירוש אף בכל מקום שדין זה כזה שזה גמרי ומדע שהרי הכלאים בחטות לארץ איבא דכולי עמא מדברי סופרים הוא וערלה נמי אמר רב יהודה אמר שמואל מאי הלכה הלכות מדנה דהוא נמי אינו אלא מדברי סופרים ואם כן קשה מאי אף החדש דהא החדש לרבי אליעזר מדאורייתא היא אלא היא אף אינו אלא לומר שיש איסור בחדש כמו בערלה וכלאים ולאפוקי מתנא קמא שמתירו ומו שהרי במסקנא (קידושין טז) מגיה דקאמר תני חדש ורבי אליעזר לא קאמר לישראל דאף כלל והכי משמע מחטות הרא"ש דלא ספירא ליה הך ראייה דחוספות מהירושלמי שהרי כתב ח"ל מהי סיפוי לן למימר דחדש לא לינהוג בשל גוים והלא ערלה דאינה נוהגת אלא בארץ ואפילו הכי נוהגת בנטיעת גוי דתתן (ערלה פ"א מ"ג) הנוטע וכו' דן וכל שכן חדש שנוהג מן החטות בחטות לארץ שנוהג אף בשל גוים וכן כלאים נוהג בשל גוים ור"י פסק בן בפרק קמא דקידושין והביא ראייה מהירושלמי עכ"ל משמע דלדידיה לא נזירא ליה ראייה ר"י מהירושלמי שהרי סחלה הביא ראייתו מספרת עמנו ואמר כן כסב שר"י פסק בן והביא ראייה מן הירושלמי דאי לא כן אלא תופס דברי ר"י היה לו לומר סחלה שכן פסק ר"י ושהביא ראייה מהירושלמי ואמר כן היה לו להוסיף ראייתו מספרת עמנו ולחזק הדין בהוספת ראייה אלא דפרשישם ולא הייתי סומך על דקדוק הלשן כזה אלא לפי שנפקדו פרק קמא דקידושין (סי' סג) הביא הירושלמי אלמא דלא ספירא ליה ראייה זו מהירושלמי לאסור בשל גוים לגבי חדש ומשום לאסור ולא כתב שאסור בשל גוים מכא הך ירושלמי אלמא דלא ספירא ליה ראייה זו מהירושלמי לאסור בשל גוים לגבי חדש ומשום הכי הביא ראייה אחרת בחטות דמהיכא תיתי וכו' וראיה זו מהירושלמי תלמה דברי ר"י ולפע"ד משמע להדיא דנפקדו חזר ט מחטותה זו ולכן נפקדו שהם אחרונים לא כתב לאסור החדש בשל גוים כי אם בערלה וכלאים זן ולפחות נראה דספיקו מספקא ליה ולכן כתב בסתם ולא הזכיר לא איסור ולא הימיר בשל גוים וכמו שכחתי פרי"ך והרמב"ם בסתם: ועוד דעל ראיית הרא"ש בחטות איכא לממוה הרבה דמה שכחתי והלא ערלה וכו' וכל שכן חדש קל וחומר פרי"ך הוא דמה לערלה שכן איסורו אסור הנאה ואין הימיר לאיסורו ולכן החמירו ט לאסור אף בשל גוים אבל חדש דאין איסורו הנאה ויש הימיר לאיסורו לא ומדע שמסבירא יש לגזור עפי בערלה מנחדש שהרי למנא קמא החדש מותר לגמרי בחטות לארץ אפילו בשל ישראל ואפילו הכי בערלה וכלאים אסור בחטות לארץ מדברי סופרים אפילו בשל גוי אלא ודאי דפרשישית דשאי ערלה וכלאים וכו' ובכלאים יש עוד סברא לגזור עפי לפי שאיסורו אסור עולם וכדמוכח בסוגיא אבל החדש שאין איסורו הנאה וכו' לא גזרו ט כל עיקר למנא קמא ואם כן לרבי אליעזר נמי לא גזרו ט בשל גוים. ומו איכא לממוה נמה שכחתי הרא"ש והלא ערלה דאינה נוהגת אלא בארץ וכו' ונהלכות ערלה נפקדו הרא"ש (סי' א) פסק כעולא אמר רבי יוחנן דערלה הלכה למשה מסיני היא ואם כן ליכא למילף מינה השמא חדש נמכל שכן דאין למדין קל וחומר מהלכה (שמ קלב) ובעל כרחך נר"ך לומר שחזר ט הרא"ש מחטותה זו כשכתב פסקו זן. גם בדברי הר"ן (שם טו. ד"ה ממתיין) יראה דספירא ליה הכי והביא הירושלמי והוכיח ממנו לאסור בשל גוים בערלה וכלאים בלבד אלמא משמע דחדש אין ראייה לאסור בשל גוים ואם כן ממילא

דרישה

אביגדור בספרו ז"ל בחטות שהשיב ריב"א הא דחדש נוהג בחוץ לארץ הגי מילי דוקא בשל ישראל אבל בשל עכו"ם אינו נוהג בחוץ לארץ ויכול לשתות שכר אפילו בחוץ וגם בה"ג משמע דחדש לא נוהג בחוץ לארץ בשל עכו"ם ושמא משמע להן דהלכה כתנא קמא דרבי אליעזר פרק קמא דקידושין עכ"ל מהר"ם מ"ץ:

הגהות והערות

גוי: זן עיין בשד"ר חמד (ח"ו כלל הפוסקים סימן ה אות יד וסימן י אות ב) הדין כיצד יש לפטוק כשדברי פוסק בהלכותיו סותרים את דבריו בחטות: זן עיין פניי בקדושין קונטרס אחרון (אות נא) שדן באריות דברים אלו של הבי"ח וכן בשאנת אריה (שור"ת החדשות הל' חדש סי' ג): זן בשיבת הרבי ברוך עיין במג"א (סי' חפט ס"ק ז) המיישב מנהג העולם שטומכים עליו. וע"ע בס"ו כאן (סק"ד) ובנקודות הכסף:

ז) ובש"אג"א החדשות הל' חדש (סוף סי' א) ביאר שקשיית הירושלמי קאי אמתניתין וסוף ערלה דתנא חדש אסור מן התורה בכל מקום והערלה הלכה והכלאים מדברי סופרים ואכלאי הכרם קאי כדאמרין שם בש"ס שלנו. לפ"ז סדה ראיית הבי"ח דלא קאי את"ק דר' אליעזר, וכ"ה בספר תורתן של ראשונים על הירושלמי: דן ז"ל הרא"ש "הנוטע ברשות הרבים והנוטע שנטע וכו' חייבין בערלה" ועיי"ש שהביא מהירושלמי ראייה נוספת שערלה נוהגת בשל

הוא מותר בשל גרים: ועוד יש להביא ראיה ברורה להחדש מותר בשל גרים ונפרק קמא דראש השנה (דף י"ג.) איחא נעו מיניה חנניא מרב כהנא עומר שהקריט ישראל כניסתן לארץ מהיכן הקריטוהו אם מאמר דעיל בד גוי קניינס אמר רחמנא (ויקרא כג י') ולא קניי גוי ממאי דאקריט דילמא לא אקריט לא סלקא דעתך דכתיב (וישע כ יא) ויאלכו מעטיר הארץ ממחרת הפסח ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דאקריט עומר והדר אכלי מהיכן הקריט אמר להן כל שלא הביא שליש בד גוי והשתא אי אמרת דאיסור חדש נוהג אף בשל גרים לא נריך לומר ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול וכו' בלאו הכי דיוקא נמי מצי למימר לא סלקא דעתך דכתיב ויאלכו מעטיר הארץ

א"כ) ומ"ש אלא שבזמן שהעומר קרב מותר מיד בששה עשר בניסן אחר הקרבנות. לקרובים שיוודעים שכבר קרב, (ה) ולרחוקים מחצות ואילך. ובזמן דליכא עומר (ו) אסור כל יום ששה עשר. והאידינא שאנו עושין שני ימים אסור כל יום שבעה עשר עד תחלת ליל שמנה עשר משום שהוא ספק יום ששה עשר ח"י: ג ואין העומר מתיר אלא תבואה שנשרשה קודם העומר אבל אם לא נשרשה קודם העומר אינו מתירה. כתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל בתשובה ודאי בכל

וגוי שאם לא הקריט היכא הווי אכלי ממחרת הפסח והלא אסור משום חדש אלא בעל כרחך דחדש אינו נוהג בשל גרים וכיון דהשתא קא סלקא דעתך דלא הקריט כיון דעיל בד גוי לכך נריך להך דיוקא דממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דאי איחא דעיל בד גוי ולא הקריט עומר מעיקרא אמאי לא אכלי הלא בשל גוי אינו אסור משום חדש אלא ודאי דהקריט עומר משל ישראל ולהכי לא אכול מעיקרא משל ישראל מהיכן הקריט ומשני שלא הביא שליש בד גוי הרי מוכח להדיא דמדאורייתא אין איסור חדש אלא בשל ישראל: וכן יראה ממה שכתב בליקוטי מהרי"ל (סי' כו מהדורם מכון י"ט) ח"ל וז"ל על גב דיש פוסקים דאין נריך לומר דהואיל בלאו הכי איסור חדש בחו"ל לארץ מדרבנן מכל מקום אנשי מעשה

פרק רבי ישמעאל (ע"ב) ופסקו הרי"ף (כח.) והרא"ש (סי' מב) נסוף פסקים כרבינא דאמר אמרה לי אם אטך לא הוה אכיל חדש אלא באורחא דשיבט נהי תמינר דסבר לה כרבי יהודה וחייס לנפיקא וכן פסק הרמב"ם נפרק י מהלכות מאכלות אסורות (ה"ט): ג ומ"ש ואין העומר מתיר אלא תבואה שנשרשה קודם העומר וכו'. משנה ברש משכח חלה ובמנחות פרק רבי ישמעאל (ע"ב) וכפנתיה נסמוך: כתב א"א ז"ל בתשובה ודאי בכ"ד השנים אין דחוש בספק וכו'. בכלל שני (סי' א) וגם החוספות כתב נסוף פרק קמא דקידושין (ל: ד"ה כל) דיש לומר אם אדם יודע בטלי שהעורים נזרעו אחר זמן הקרבם העומר

מחמירין על עמלן. וכיוצא בזה כתב בתרומת הדשן (סי' ק"א) בשם האור זרוע (מ"א סי' שח) ופשיטא דליכא למימר דאיסור חדש אינו אלא דרבנן דהא קיימא לן כרבי אליעזר דחדש אסור מן הפורה בכל מקום אלא ודאי דרנא לומר דבשל גרים אינו אסור אלא מדרבנן דספס חו"ל לארץ בשל גרים הוא והיינו טעמא דכיון דמוכח נפרק קמא דראש השנה דאין אסור מדאורייתא אלא בשל ישראל ויבדלמי משמע להו דאסור בשל גרים אלא דבשל גרים אינו אסור אלא מדרבנן. אבל לפע"ד כיון דמדאורייתא אין איסור בשל גרים מהיכי חיימי לן לאסרו מדרבנן ולחדש גזירה ואיסור שלא נאמרה בתלמוד דמהירושלמי ליכא ראיה כלל כדפריש"ם וגם הראיה שכתב הרא"ש ללמוד בקל ודומה מערלה גם כן כבר נדמיח ומתוך מה שכתבתי אהה רואה שנחדש עוד דחיה לראיה הרא"ש ללמוד קל ודומה מערלה והוא דשאני מערלה דנוהג בארץ אף בשל גרים שהרי לא מעטיה רחמנא הילכך ראו לגזור ט בחו"ל לארץ אף בשל גרים דכל דסקון רבנן כעין דאורייתא תקון (פסקים ל:.) אבל חדש שאינו אסור בשל גרים אפילו בארץ מדכתיב קניינס דליפני מיניה שאין העומר בא אלא מקניי ישראל כן אין איסורו נמי אלא בקניי ישראל וכדאמרן הילכך אפילו בחו"ל לארץ לא ראו לגזור ט בשל גרים: גב ראיה חשובה למהר"ם מעיל זקן בן ההגהות דמהרש"ל (לשון) ח"ל רבינו אביגדור כ"ץ כתב בספרו דחדש בחו"ל לארץ ויכול לשפוט בשל גרים ח"ל השיב ריב"א הא דחדש טהב בחו"ל לארץ הוי מילי בשל ישראל אבל בשל גרים אינו נוהג בחו"ל לארץ ויכול לשפוט שכן אפילו בחורף. וגם בהלכות גדולות משמע דחדש אינו נוהג בחו"ל לארץ בשל גרים ושמה משמע להו דהלכה כמנא קמא דרבי אליעזר נפרק קמא דקידושין עכ"ל המשנה ואפשר שעל חסונה זו סמכו הגדולים לשפוט אבל לפע"ד נראה ברור דאף על גב דהלכה כרבי אליעזר אין לאסור בשל גרים מעיקר ההלכה ואפשר נמי דר"י גופיה לא כתב כך להלכה למעשה אלא שכך נראה מהירושלמי שלא למלק והגדולים שבאו אחריו הוסיפו וכתבו לאיסור נכנס אבל לאחר העיון יראה דמותר מדינא כדפריש"ם ולכן אין לשום גדול להורות הוראה לאיסור היפך המנהג שנהגו על פי גדולי ישראל להיתר ומי שרואה להחמיר לעצמו מדם חסידות הוא ולא יורה לאחרים דלא יתייב לצינניי ודוקא נמי שהורגל בשאר פרישות ומפורסם לפסד ראשי לנהוג לאיסור גם כן כמו שכתב ראב"ה ברש ברכות (סי' א) עמוד

ג) לגבי קריאת שמע של ערבית ח:

ב ומ"ש אלא שבזמן שהעומר וכו'. שם במנחות פרק רבי ישמעאל (סח:) ומפרש החס דכדאיכא עומר עומר מתיר דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם אבל דליכא עומר כל יום הניף אסור דכתיב עד עלם היום הזה עד עיזמו של יום וקסבר עד ועד ככלל:

ג כתב א"א הרא"ש בתשובה וכו'. כבר כתבתי נסמוך (סע' א) דכשכתב הרא"ש חסונה זו היה תופס כר"י דחדש נוהג בשל גרים ולכן הסמיר בלוחן שנים דימי העיני נמשך עד פרום הפסח כלומר עד שהגיע הפסח ועדיין לא זרעו החטטה וגם עם הגרד

פרישה

רצב (ה) ולרחוקים מחצות ואילך. מפני שהם יודעין שאין בה דין מתעללים ט: (ו) אסור כ"ד יום ששה עשר. ז"ל הגמרא דמתן דליכא עומר עומר מתיר דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם מתן דליכא עומר כל יום הניף אסור דכתיב עד עלם היום הזה עד עיזמו של יום וקסבר עד ועד ככלל:

הגהות והערות

ח) עיין ט"ז כאן (ס"ק ב) ובבאור הגר"א כאן (ס"ק ב) שהרבו להשיב על הביח. וע"ע משנה ברורה (סי' תפט ס"ק מה) ובאור הלכה שם (ד"ה אף): ח"י] י"ששה עשר" כ"ה ברוב הדימוסים ובדומים ראשונים (כ"י, בית ופרישה) הגירסא כאן "ספק יום שבעה עשר":

ערוך הלכות חדש סימן רצ"ג השלחן

שבו וכו' דבאותן השנים מאחרין לזרוע עד אחר הפסח ואע"ג ריש פוסקים שאיז ליוהר בזה הואיל דבלא"ה איסור חדש בחי' דרבנן מי' אנשי מעשה מחמירין וכו' שוב ראיתי כל הרין הזה במרדכי ונדרול עכ"ל הרי שגם מהרי"ל היה סיל כן רחדש בחי' דרבנן והביא כן במרדכי הנדרול והגם שלפנינו במרדכי ספיק דקדושין נמצא החדש איסור מהית בכ"ט והכי הלכתא וכו' עכ"ל אמנם נאמן עלינו המעיד שידוע שהמרדכי מקובץ מנוסחאות הרבה וגם לפנינו שם מקודם זה נראה דרבני מהרי"ל שכתב וי"ל והא דאין נזהרין עתה סחדש משום דרוב הבאות זורעין קודם הפסח וכו' ומיהו מתבואה שלא נשרשה קודם הפסח צריך ליוהר שלא לאגול וכו' ואע"ג דרוקא ד"א אסר ולא רבנן מיהו איכא אמראי דאסרו ליה במנחות וכו' עכ"ל הרי בכאן נראה להדיא שלרעהו אין הלכה כר"א וגם אין הלכה ברורה כאמוראי דאסרו דאיכ הוי' לומר הלכה כאמוראי דאסרו ולשונו שכתב מיהו איכא אמוראי דאסרו כוונתו שיש לחוש לדבריהם.

חלוקים בדבר וחוינן גמי אמוראים דאיכא דעברי הכי ואיכא דעברי הכי ולא איתטר הלכתא לא כמר ולא כמר ואיכא שעה הרחק אית לן לסמוך על סתם משנה והתנאים והאמוראים דסברי חדש בחי' דרבנן ולא חיישינן לספיקא וכו' עכ"ל כלומר בספק אם נזרעו קודם הפסח אם לאו ועוד האריך שם ולפי' נתגלה לנו טעמי רבותינו המקילים ודברים ברורים הם כשמש בצעהים ואלמלי ראו הנדרולים שמהו למצא היתר לפי נדר' הצער מאיסור זה במדינות שלנו לא היו מאריכים בפלפולים אחרי שהדרך ישר לפנינו כמאן קרמון שהאי' היה רבו של סהר"ם כר"ב רבו של הרא"ש והוא תלמיד של רבותינו בעלי התוס' ואובא ג"כ בתוס' בפס' עכ"ם (כ"ה) ועתה ישמח לבבנו ותלג נפשינו ללמד זכות על כלל ישראל ועוד נבאר בזה בס"ד.

ן ועכ"פ הרבה מהראשונים שפסקו דלא כר"א ונדרולי אחרונים סרחו למצא טעם לדבריהם והאריכו בפלפולים שקשה לבנות יסוד לרינא ע"פ זה אך עכשו זכינו שגדפס האור זרוע הנדרול והוא ביאר טעמם ונבוקם (גמ' נ"ה) ועולה בקנה אחר עם דברינו הקודמים וי"ל ונראה בעיני אני המחבר לפסוק הלכה דחדש בחי' דרבנן דהגן כל קרבנות הציבור וכו' חוץ מן העומר וכו' וסתם לן תנא רחדש בחי' דרבנן דאי דאורייתא היה בא מחי' דהא בהא תליא כראמר בנבי' וכו' כמאן דלא כי האי תנא דתניא ריב"ז אומר עובר בא מחי' וכו' קסבר חדש בחי' דאורייתא וכו' וכיון דאיריתא הוא אקרובי גמי מקריבין הא למדה דהא בהא תליא ור"י ור"ל ח"ק דיררה גמי סבר כרבנן והאי סתמא עדיף מפי' דתנא לה בהרי קרבנות כההיא דפ' אחר דינו מבינות וכו' משום דתני לה גבי הלכתא דינא הלכך הי' האי סתמא עדיף דהאי עומר כנחת ציבור הוא ותני לה גבי הלכות מנחות אבל הכא תני אנב ערלה וכלאים ולא ערופא כי האי סתמא ואכרינן בפ"י ריפ וריה בריה דר"י אכלי וכו' קסברי חדש בחי' דרבנן וכו' ואי משום רבנן רבי ד"א וכו' ההוא לאו ראייה היא דאשבתן דלא בעי הלמודא לסמוך על רבנן דבי ר"א בכתיבות וכו' משום שלפעמים היו טיעים והא דאמר רבינא אמרה לי אם אבנך לא הוה אכיל וכו' ופירש"י דסבר חדש בחי' דאיריתא היא לאו ראייה היא חדא דמצינו לפ"ש שפיר דסבר חדש בחי' דרבנן ופחסי' וכו' והו דאפילו לפי' רבינו שלמה אבנך דרבינא הכי הוה סבר אבל רבינא נוטה אפשר דסבר דהוי דרבנן ותו הואיל והסגנוות והתנאים

ן תבואה שלא השרישה קודם י"ז בניסן אמורה עד שיבא העומר הבא וכחה שיעור השרשה כתוב כהה"ד (פי' ק"ט) שהוא ג' ימים כרסוכת להדיא בפסחים (כ"ג). שאמרו דאם זרע ביי' בניסן אפילו סמוך לערב הרי יש ג' ימים י"ד וס"ז ומקצה י"ז ואכרינן מקצה היום ככולו אבל כשזרע ב"י' דצריך לומר תרי מקצה היום ככולו יש בזה מחלוקת דרב אשי ס"ל דאמרינן ורבינא ס"ל דלא אמרינן ע"ש ותסיהני שהפוסקים לא ריברו מזה כלל כמאן הלכה וי"ל הטעם משום דק"ל דאין סתחילין כבלאכה בע"פ כמ"ש בא"ח בט"י תס"ח ומ"ס תסוה דהא כלילה סוהר כבלאכה ועוד אם זרע עכ"ם איך דינו לענין חדש ולכאורא הלכה כרב אשי דכתרא הוא אך לנבי דרבינא לא ירעתי והשי"ם הביא הך דרבינא אחר כך וצ"ע.

ח אך הרבה גדולים הקשו על עיקר דין זה דהסוגיא שם אליבא דר' יהודה ואיהו ס"ל דהשרשה הוי ג' ימים אבל ר"ם ור"י יומי פליגי עליה כר"ה (י"ג) וכיכמות (פ"ג). דר"ם ס"ל דשלישים יום הוי השרשה באילנות ור' יהודה סובר ג' ימים ור' יומי ור"ש אימרים שתי שבתות ואיפסקא הלכתא שם כר"י ור"ש (נ"ג) וכו' וכמ"ל וקמ"ל חת"ם' סתמות וגם כמ"ל רפ"ו לם (כ"ט) ואם נאמר לחלק בין תבואה לאילנות הרי השי"ם בפסחים מקשה אליבא דר"י סאילנות לזרעים (כמ"ל רפ"ו לם פ"ג).

ט אמנם באמת דברי התהיר אמתים וכרודים והשי"ם בפסחים סק"ו היא דמקשי דאם באילנות די ג' ימים כ"ש כורעים אבל אי' לומר כלל שייסבור סאן דהוא דצריך כורעים ל' יום דתרי בלי יום כנה התבואה נתגול ונעשה שחת כדאמרינן רפ"ג דכ"ג וכמפ"ו דשבת האי פירסיא וכו' פירשי עציץ שורעין בו וכו' ט"ז יום קודם ר"ה וער"ה מסבנין וכו' ה"ל דבט"ז יום נגמר וכסדרש בראשית (פ"ג) אמרים ל' לפת

